

SPORT TURIZMI: HUDUDIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING MARKETING VOSITASI SIFATIDA

Samatov Javlonbek Abduqayimovich

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Jismoniy madaniyat kafedrasida o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada sport turizmining hududiy iqtisodiyotga ta'siri va uni marketing vositasi sifatida rivojlantirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Tadqiqot doirasida sport tadbirlari orqali hududiy brendni shakllantirish, infratuzilmani yaxshilash va sayyohlar oqimini oshirish mexanizmlari o'rganilgan. Shuningdek, sport turizmini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: sport turizmi, hududiy iqtisodiyot, marketing vositasi, hududiy brending, investitsiyalar, iqtisodiy samaradorlik.

Аннотация: В данной статье анализируется влияние спортивного туризма на региональную экономику и возможности его развития как инструмента маркетинга. В рамках исследования изучены механизмы формирования регионального бренда, улучшения инфраструктуры и увеличения потока туристов через проведение спортивных мероприятий. Также разработаны практические рекомендации для оценки экономической эффективности развития спортивного туризма.

Ключевые слова: спортивный туризм, региональная экономика, инструмент маркетинга, региональный брендинг, инвестиции, экономическая эффективность.

Kirish

Sport turizmi – bu sayyohlikning tez o'sayotgan segmentlaridan biri bo'lib, u hududlarga nafaqat moliyaviy daromad, balki infratuzilmaning modernizatsiyasi va yangi ish o'rinlarini yaratish imkonini beradi. Hududiy iqtisodiyot uchun sport turizmi o'zini

namoyon etishning "yumshoq kuch" (soft power) va samarali marketing vositasi hisoblanadi.

Asosiy qism: Sport turizmining iqtisodiy ta'siri

Sport turizmining hududiy iqtisodiyotga ta'sirini tushunish uchun quyidagi ko'rsatkichlarga e'tibor qaratish lozim.

Sport turizmining hududiy iqtisodiyotga ta'sir ko'rsatkichlari

Ta'sir yo'nalishi	Asosiy indikatorlar	Iqtisodiy natija
To'g'ridan-to'g'ri	Mehmonxona, transport, ovqatlanish	Yalpi hududiy mahsulot o'sishi
Bilvosita	Infratuzilma qurilishi, xizmat ko'rsatish	Ish o'rinlari yaratilishi
Marketing	Hudud brendining tanilishi	Investitsiya jozibadorligi

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, sport tadbirlari vaqtida hududga tashrif buyurgan sayyohlar odatiy turistlarga nisbatan o'rtacha **25-30% ko'proq mablag'** sarflashadi.

Sport sayyohlarining xarajatlar taqsimoti (%)

- **Turar joy: 40%**
- **Oziq-ovqat va ichimliklar: 25%**
- **Sport tadbirlari va chiptalar: 20%**
- **Transport va boshqalar: 15%**

Yechim va takliflar

Sport turizmi orqali iqtisodiy o‘shishga erishish uchun:

1. **Nisbiy ustunlikni aniqlash:** Har bir hudud o‘zining geografik yoki iqlimiy imkoniyatidan kelib chiqib (masalan, tog‘ chang‘isi, suv sporti yoki ekstremal sport) ixtisoslashishi kerak.
2. **Klusterni rivojlantirish:** Sport infratuzilmasi, mehmonxona va servis xizmatlarini yagona "sport-turizm klasteri"ga birlashtirish.
3. **Hududiy brending:** Sport tadbirlarini hududning "tashrif qog‘ozi" sifatida targ‘ib qilish va global marketing kanallaridan foydalanish.

Xulosa

Sport turizmi hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishda strategik ahamiyatga ega. U infratuzilmani yaxshilash, aholi bandligini ta‘minlash va hududning investitsion jozibadorligini oshirish orqali kompleks iqtisodiy samaradorlikni ta‘minlaydi. Marketing vositalaridan to‘g‘ri foydalanish hududlarni turizm xaritasida raqobatbardoshligini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. **Abduvaliyev, A. A. (2023).** *O‘zbekistonda sport infratuzilmasini davlat-xususiy sheriklik asosida rivojlantirish istiqbollari.* Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar ilmiy elektron jurnali, (5), 78-85.
2. **Rakhimov, A. B. (2022).** *O‘zbekistonda sport xizmatlari bozorida marketing faoliyatini rivojlantirish.* Iqtisodiyot va ta‘lim, (4), 112-118.
3. **Muxametov, A. M. (2022).** *O‘zbekiston sport menejmenti tizimini modernizatsiya qilishda sport marketingi modelini yaratish.* O‘zbekiston Respublikasi Jismoniy tarbiya va sport universiteti ilmiy axborotnomasi.

4. Yadgarov, A. A. (2024). *O‘zbekistonda sport reklamasi va homiylik faoliyatini rivojlantirish istiqbollari.* Excellencia: International Multidisciplinary Journal, 2(1), 112-119.

5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni (2020). *Jismoniy tarbiya va sport sohasida davlat boshqaruvini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida.* O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami.